

Hierbij ontvangt u de nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden voor de maand augustus. In deze nieuwsbrief leest u alles over de evenementen die we organiseren en andere nieuwtjes die we u niet willen onthouden. Kijk voor meer informatie over de Historische Vereniging Oud Leiden op onze website: www.oudleiden.nl. We wensen u een mooie zomer!

Nieuwsbrief van de Historische Vereniging Oud Leiden Augustus 2023

Ontvangt u deze nieuwsbrief en bent u nog geen lid van de Historische Vereniging Oud Leiden? Voor 25 euro per jaar geniet u van de vele voordelen die het lidmaatschap u biedt en steunt u ons in ons streven om de kennis van de geschiedenis van Leiden te bevorderen en het Leidse culturele erfgoed te beschermen.
Meer informatie over het lidmaatschap vindt u [hier](#).

Teksten (max 400 woorden) en foto's voor de nieuwsbrief van september mogen tot maandag 21 augustus worden aangeleverd op het [adres van de redactie](#).

AGENDA

3 september

Symposium Commissie Dirk van Eck Thema: Leiden en de Cariben en Suriname, van slavernij naar emancipatie. Sociëteit Amicitia, aanvang 14:30 uur, inloop vanaf 14:00 uur. Toegang vrij voor leden van de HVOL; niet-leden betalen €5,00

8 september

Op de vooravond van de Open Monumenten Dagen; thema van 2023: Levend Erfgoed OMD-lezing, verzorgd door HVOL-werkgroep De Stem van Leiden Lezing door Bart van der Steen en Peter Burger: 'Zulke studenten heb je gelukkig niet

meer!' Rijksmuseum van Oudheden, Tempelzaal, aanvang 20:00 uur, zaal open vanaf 19:30 uur. Toegang vrij

18 september

Lezing door Esther Starkenburg (ELO) over Jonge bouwkunst Kerkelijk Centrum De Regenboog (Merenwijk, Watermolen 1), aanvang 20.00 uur, zaal open 19:30 uur

Toegang vrij voor leden van de HVOL; niet leden betalen €5,00

NB Deze lezing was oorspronkelijke gepland op 10 juli, maar kon toen niet doorgaan.

Week van de Leidse Geschiedenis; thema: Dood en begraven

31 oktober

Lezing door George Knottnerus over Marinus van der Lubbe Lokhorstkerk, Pieterskerkstraat 1, aanvang 20.00 uur, zaal open om 19:30 uur. Toegang vrij voor leden van de HVOL; niet leden betalen €5,00

2 november

P.J. Bloklezing door Kester Freriks en Martijn Storms over 'kaarten en atlassen uit de collectie Bodel Nijenhuis in de Leidse Universiteitsbibliotheek', naar aanleiding van hun gezamenlijke publicatie Grensverkenningen. Academiegebouw, Teldersauditorium, 20:00 uur, zaal open om 19:30 uur. Toegang vrij

3 november

Symposium Stichting Historisch Leiden: Dood en begraven. Sprekers zijn onder anderen Truus van Bueren, Bernard Vermet en Lodewijk Kallenberg. Nederlandse Gereformeerde Kerk Leiden/Herengrachtkerk, Herengracht 68, en Begraafplaats aan de Groensteeg 12:30 uur: rondleiding over begraafplaats Groenesteeg, 13:45 uur opening van het symposium op de Herengrachtkerk

4 november 121 ste dies HVOL

Diesrede: Olga van Marion
Hooglandse Kerk, aanvang 10:00 uur

29 november

Gert Oostindie over Leiden en slavernij, naar aanleiding van zijn publicaties Sporen van de slavernij in Leiden (LUP 2019) en Rekenschap (Boom Geschiedenis 2023)

NB Locatie nog niet bekend

10 december

Jan van Houtlezing

Dirk Alkemade, over de radicale democraat Pieter Vreede (1750-1837)
Sociëteit Amicitia, aanvang 14:30 uur, inloop (met koffie) vanaf 14:00 uur.
Toegang vrij voor leden van de HVOL; niet leden betalen €5,00

Controleert u voor het actuele nieuws over aanvangstijdstip en zaal altijd van tevoren de website

GEVELTEKEN AAN O.M. DE WILHELMINABRUG

In de februari-aflevering van de Nieuwsbrief stond onze oproep om informatie te leveren over een reeks geveltekens aan panden, waaronder het brugwachtershuisje van de Wilhelminabrug. Gelukkig meldden enkele lezers zich met waardevolle tips, waarvoor onze hartelijke dank.

Zij verwezen naar een project van Patrick Perquin uit 1997, en dat lijkt de gouden tip te zijn. Zoals in het *Leidsch Dagblad* van 16 mei 1997 te lezen is, werd dat jaar in het kader van Leiden Cultuurstad '97 het project Kinderkoppies georganiseerd. Dat hield in dat er in totaal 97 trottoirtegels, gevelstenen en buitenschilderijen door kinderen vervaardigd zouden worden en in de openbare ruimte aangebracht. Dat zou met name in de wijk Leiden Zuid-West gebeuren, later uitgebreid tot Leiden ten zuiden van het Galgewater, Witte- en Zoeterwoudsesingel en Nieuwe Rijn. De geveltekens aan de Wilhelminabrug en Tuinderijpad zullen wel de meest oostelijke resp. westelijke zijn. Omdat dit gebied op de kaart de indruk van een vlinder geeft, zou ieder gevelteken en dergelijke voorzien worden van een (gestileerde) vlinder. Op diverse geveltekens is inderdaad iets te ontdekken dat op een vlinder lijkt. Wie precies de makers van de diverse uitingen binnen het project waren, is (thans) onbekend; het was de bedoeling dat vooral kinderen zich hier op uit zouden kunnen leven, maar wellicht binnen bepaalde grenzen (zo is het formaat van de geveltekens wellicht uniform).

Patrick Perquin (Den Haag 1 december 1948 – Oegstgeest 25 september 2002) was eerst onderwijzer, maar ontwikkelde zich tot beeldend kunstenaar, al bleef hij bij diverse projecten veel met kinderen werken. Onder zijn artiestennaam "Het Speurend Beest" had hij volgens het *Leidsch Dagblad* van 10 december 1994 een atelier op het adres Utrechtse Jaagpad 106, dus niet ver van de Wilhelminabrug. In hoeverre hij vrij was om zelf te bepalen waar de producten van dat project aangebracht zouden worden, is niet bekend. Zijn plan was om een fietsroute uit te zetten langs alle plekken waar die kunstwerken hun plekje gekregen hadden. Dat zou in een boekje beschreven worden, dat bij de VVV te koop zou zijn. Of dat plan gerealiseerd is, kon niet bevestigd worden; exemplaren van zo'n boekje zijn niet bekend.

Ook al zijn dus (nog) niet alle details bekend, de grootste raadsels zijn inmiddels opgelost.

Piet de Baar en Jos Hooghuis

Ode aan Jan van Hout (aflevering 10): Jan van Houts gedenkteken in de Pieterskerk

Op donderdag 25 april 2013 werd in de Pieterskerk het gedenkteken voor Jan van Hout onthuld. Het hangt aan de noordmuur van de kerk, vlak voor de eerste halfzuil, gerekend vanuit het noordwesten.

Over het ontstaan van dit gedenkteken heeft Kees Walle een prachtig opstel geschreven waarvan de integrale tekst te lezen is op onze website. Van de aanleiding tot de uiteindelijke presentatie, van ontwerp tot realisatie, van

begrotingen tot fondsenwerving, het staat er allemaal kleurrijk in beschreven.

Lees meer op de pagina "[Jan van Houts gedenkteken in de Pieterskerk](#)" of klik gelijk door naar [het complete opstel over de ontstaansgeschiedenis](#) van het gedenkteken.

LEVEND ERFGOED

Save-the-date: Open Monumentendagen 9 en 10 september

Het thema van de komende Open Monumentendagen is Levend erfgoed. Een onderwerp waar we in Leiden gelukkig goed mee uit de voeten kunnen. Onze stad is namelijk rijk aan tradities, feesten en verenigingen die levendig gebruikmaken van de stad en deze tot leven brengen en houden. Onze monumenten vertellen veel verhalen die we tijdens het weekend ook graag weer met iedereen delen. Zet dit weekend dus alvast in je agenda.

OMD gids

Vanaf 28 augustus is de bekende OMD-gids weer beschikbaar en is het programma te vinden op de vernieuwde website www.omdleiden.nl. Volg het aanbod ook op social media via Twitter, Facebook en Instagram. Deel je zelf een bericht? Gebruik dan #OMDLeiden.

Divers programma

Dit jaar zijn er 32 panden opengesteld, waaronder twee speeltuinen en 3 kerken. Een fietsroute voert langs plekken van herinnering WOII. De wandelroute gaat langs sporen van het slavernijverleden in de stad. Voor kinderen zijn er activiteiten in de Hortus en op het Ambachtsplein. In de Pieterskerk staan de juniorrondleiders weer klaar voor een mooie toelichting. Muziek en korenoptredens mogen natuurlijk ook niet ontbreken. Ook hier kan men kiezen uit een diverse lijst van deelnemers.

Pareltjes

Naast monumenten voor en na verbouwing (Apothekersdijk 15, Haarlemmerstraat 165), leggen we ook de nadruk op ambachten via het Ambachtsplein, de micro en macro-wereld (via microscopen in Museum Boerhaave en de Sterrenwacht) en panden die normaal niet toegankelijk zijn voor publiek. De pareltjes dit jaar zijn o.a. de kapel van het Barbaragasthuis, een voormalig koetshuis aan de Nonnensteeg, Scheepswerf Stallinga en het pand Oude Singel 118b. In pand Hogewoerd 132 besteden we aandacht aan 50 jaar Diogenes. Een stichting die zijn sporen verdiend heeft in het redden en documenteren van monumenten.

Verenigingsleven

Levend erfgoed komt ook naar voren in het thema verenigingsleven. Hier besteden we aandacht aan via de speeltuinverenigingen die uniek zijn voor Leiden, Ars Aemula en het Kegelhuis van Sociëteit Amicitia.

Historisch aanbod

Naast genoemde panden zijn we blij dat dit jaar molen De Heesterboom en molen De Put weer meedoen, over levend ambacht gesproken! Ook het Gemeenlandhuis, het Gravensteen, het Heilige Geest- of Arme Wees- en Kinderhuis, het Joods Weeshuis en het Stadhuis zijn een bezoek waard. Naast de drie kerken (Hooglandse, Harteburg en Herengracht) die dit jaar ook op zondag open zijn voor publiek.

Infopunt OMD en HVOL

Het infopunt is dit jaar weer te vinden op de vertrouwde locatie in het Stadhuis, ingang Stadhuisplein. Op de erfgoed infomarkt is ook de informatiestand van de Historische Vereniging Oud Leiden en de Stem van Leiden te vinden. Vanuit de hal vertrekken rondleidingen door het stadhuis en de raadzaal waarbij gemeenteraadsleden rondleidingen verzorgen.

Met de Kidsgids speurend door Leiden

Zoals elk jaar ontvangen alle Leidse schoolkinderen van de groepen 5 tot en met 8 begin september de gratis KidsGids met een monumenten speurroute door de stad. De speurroute kan het gehele jaar door gelopen worden, dus leuk om te bewaren!

Programma en informatie

Programmaboekje, Engelse gids en de Kidsgids zijn vanaf 4 september af te halen bij het Infopunt in het stadhuis, ingang Stadhuisplein, Stads Kantoor Level (naast station Leiden CS), VVV Leiden, verschillende locaties van BplusC en diverse boekhandels en musea in Leiden.

Meer informatie over het volledige programma en de nevenactiviteiten en muziekprogramma in samenwerking met contactgroep Leidse koren is vanaf begin september te vinden op onze vernieuwde website: www.omdleiden.nl

We zoeken nog enthousiaste vrijwilligers. Ook meehelpen aan dit weekend als gastheer, - vrouw of rondleider? Of wil je bestuurslid worden voor de functie van sponsorwerving? Neem dan contact op met de Stichting Open Monumentendagen. Info@omdleiden.nl

**Een afbeelding uit de Beeldbank
Haarlemmertrekvaart**

In 1965 maakte Jan Holvast deze foto vanaf de schoorsteenpijp van de toenmalige vuilverbranding. De Haarlemmertrekvaart, de vaarweg die in de 17e en 18e eeuw intensief gebruikt werd door trekschuiten, domineert op deze foto. Links staat de houtzaagmolen De Herder. Bij de verste bocht van de trekvaart staat molen De

Kikker. Hij valt vooral op door de spiegeling in het water. Tussen beide molens is het Heempark gelegen.

Rechtsachter is kasteel Oud Poelgeest te herkennen. Links ziet men het sportpark Kikkerpolder in wording. Daarachter is het Leidsche Hout zichtbaar. De foto toont veel details, die op de grootste vergroting in de beeldbank beter zichtbaar zijn. Zo kunt u een vliegtuig ontwaren, dat over Oegstgeest in de richting Valkenburg vliegt.

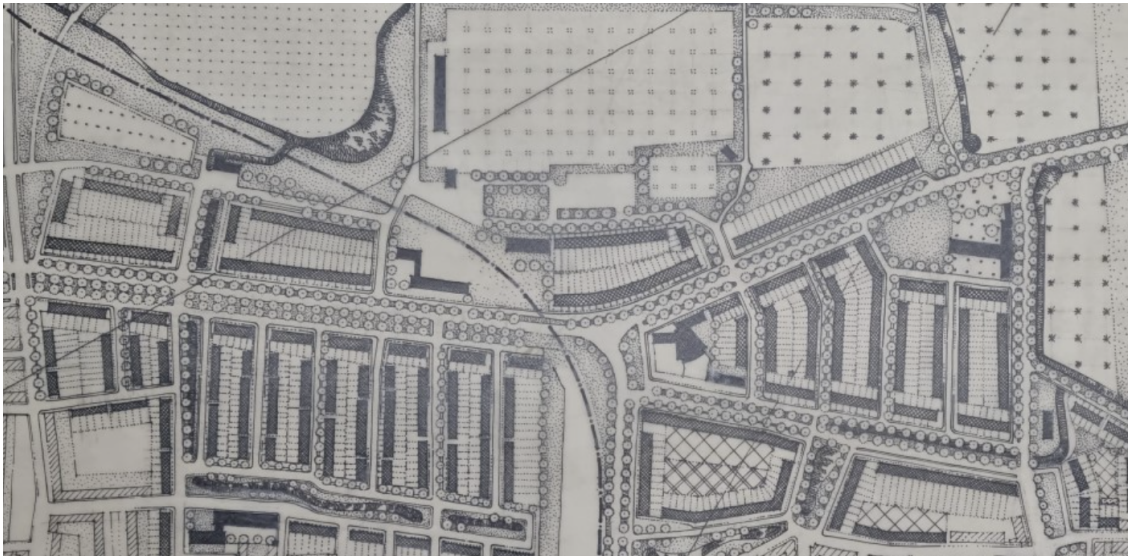
Jan Holvast maakte meer foto's vanaf de schoorsteen. Ook die vindt u in de beeldbank. Voer als trefwoorden in: *Holvast Haarlemmertrekvaart*

Historische kalender 2023 - Augustus

Rapenburg 48, r.-k. lagere school, 1960.

Dit pand werd in 1640 naar ontwerp van stadsbouwmeester Arent van 's-Gravesande gebouwd voor bewoning door gefortuneerde burgers. Vanaf 1658 werd het verhuurd aan Diederick Pietersz. van Leyden, wiens nageslacht het nog generaties lang zou bezitten. Daarom werd het wel het Huys van Leyden genoemd. In 1909 werd het gekocht door de Rooms-Katholieke Parochiale Jongensscholen te Leiden, die er een lagere school vestigden en het complex uitbreidden aan de kant van het Pieterskerkhof. Na de oorlog heette de school Don Boscoschool (tot 1962). Van 1955 tot 1978 was er de St. Jansschool gehuisvest. Daarna heeft het complex tal van bestemmingen gehad, onder meer sportschool.

Erfgoed Leiden Vondst van de Week: Plan Noord, de eerste na-oorlogse wijk in Leiden

In het huidige Noorderkwartier ligt 'Plan Noord', de eerste naoorlogse uitbreidingswijk van Leiden. Erfgoed Leiden en Omstreken vond de ontwerptekeningen uit 1947-1948 in het archief van architect Bernard Buurman. Daar zitten ook tekeningen bij van de verschillende type woningen. Waaronder de eerste doorzonwoningen met een woonkamer die van voor- tot achtergevel loopt. Door de schaarste aan bouwmaterialen kon de wijk niet in één keer worden aangelegd. Hij kwam daarom tot stand in twee fasen. 75 jaar na de bouw van Plan Noord is deze wijk nog goed bewaard gebleven. Een klein deel wordt nu gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw. [Lees verder](#)

Adverteren in Oud Leiden Nieuws

Zoals u heeft kunnen zien is Oud Leiden Nieuws (OLN) onlangs vernieuwd tot een prachtig magazine. Om de kosten te dekken zijn we op zoek naar adverteerders.

OLN komt vier keer per jaar uit en heeft een oplage van 2500 exemplaren.

Heeft u interesse? Neem dan contact op met de redactie via: OLN@oudleiden.nl

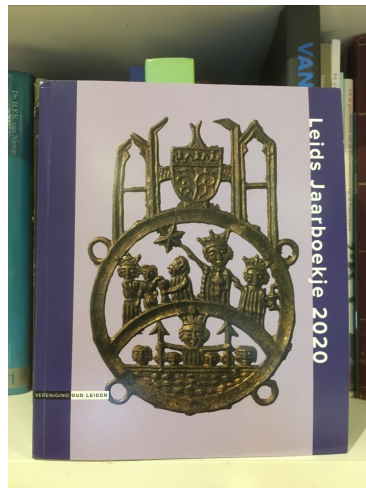
Cadeaulidmaatschap

Zoekt u nog een leuk cadeau? Maak iemand voor een jaar lid van onze vereniging. Het nieuwe lid kan na dat jaar beslissen of het lidmaatschap voortgezet moet worden of niet.

Prijs: 25 euro

Ga hiervoor

naar: <https://www.oudleiden.nl/vereniging/lid-worden>

Verkrijgbaar via de HVOL

De onderstaande boeken en publicaties zijn verkrijgbaar bij de HVOL. Het 'HVOL-winkeltje' is een activiteit van de Commissie Promotie, Uitvoering en Ondersteuning. Willem Hogendoorn en Bart Devilee zorgen ervoor dat de boeken na bestelling kunnen worden afgehaald of (indien binnen de Leidse regio) aan huis worden bezorgd. Er zijn drie betalingsmogelijkheden: bedrag overmaken naar de bankrekening van de HVOL, contant of via pinbetaling. Belangstelling? Stuur een mail naar: winkeltje@oudleiden.nl

Voor een compleet overzicht van het aanbod zie Beschikbare Publicaties op de HVOL-website.

Leiden. De geschiedenis van een Hollandse Stad.

Hoofredactie prof. dr. R.C.J. van Maanen, beeldredactie mw. drs. I.W.L. Moerman, vier delen, per deel 256 blz., formaat 20 x 28 cm, gebonden, rijk geïllustreerd, full color, uitgave Stichting Geschiedschrijving Leiden 2002-2004.

Vakantieaanbieding

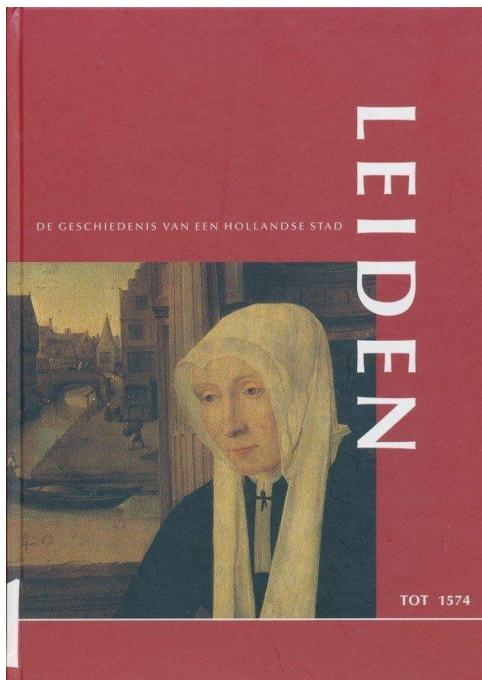
Deze prachtige serie is voor de HVOL-leden verkrijgbaar voor de (tijdelijk verlaagde) prijs van € 90,- (Oorspronkelijke prijs was € 180,-).

Aan het begin van de twintigste eeuw beschreef de Leidse hoogleraar P.J. Blok in vier delen de geschiedenis van Leiden. Een eeuw later werpen nieuwe kennis en inzichten, moderne onderzoekstechnieken en eigentijdse vragen een nieuw licht op de Leidse geschiedenis. Deze is beschreven in een nieuw vierdelig werk: Leiden. De geschiedenis van een Hollandse stad. Een team van redacteurs en auteurs heeft een wetenschappelijk verantwoord werk tot stand gebracht, geschreven voor een in de Leidse geschiedenis geïnteresseerd publiek.

Deel 1: Tot 1574

onder redactie van dr. J.W. Marsilje

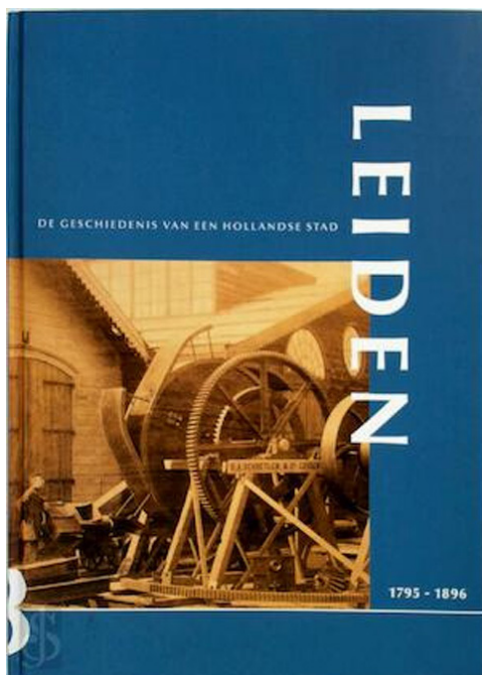
Het eerste van de vier delen behandelt de geschiedenis van de stad tot het ontzet in 1574. Het schenkt onder meer aandacht aan de groei van de stad, de ontwikkeling van bestuursorganen, de textielindustrie, het harde leven en de zorg voor de medemens, en het kerkelijke en culturele leven.

Deel 2: 1574 – 1795

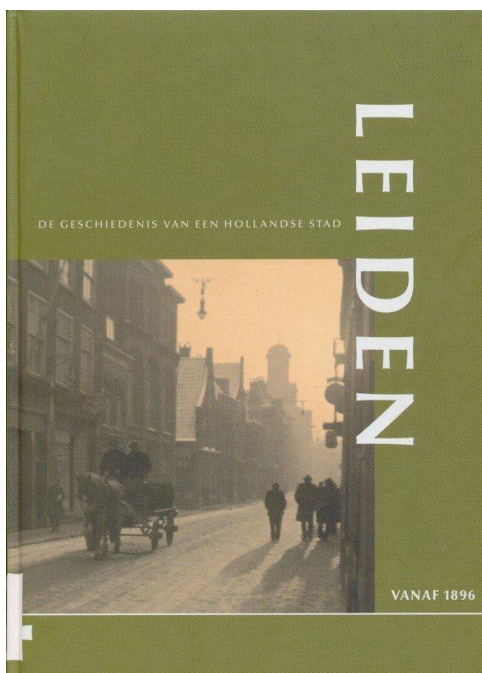
onder redactie van prof. dr. S. Groeneveld
Het tweede deel behandelt de geschiedenis van de stad vanaf het Ontzet in 1574 tot de omverwerping van het regentenregime in 1795. Het schenkt onder

meer aandacht aan de groei van de stad, de bevolkingsontwikkeling, het succes en het verval van de textielindustrie, de kerkelijke twisten en de culturele bloei in de Gouden Eeuw.

Deel 3: 1795 – 1896

onder redactie van mw. dr. B.M.A. de Vries
Het derde deel behandelt de geschiedenis van de stad vanaf de politieke omwenteling in 1795 tot de gebiedsuitbreiding in 1896. In die periode is de stad uit een economisch dal gekropen en dienden middenstanders en arbeiders zich aan als te respecteren medeburgers. De Kerk kende een grote verscheidenheid en het sociaal-culturele leven bloeide als nooit tevoren.

Deel 4: Vanaf 1896

onder redactie van prof. dr. J.C.H. Blom

Het laatste deel behandelt Leiden in de twintigste eeuw, een tijd van groei en grote veranderingen. De stad trad buiten de singels en groeide in omvang en inwonertal. De binnenstad veranderde aanzienlijk, maar de historische vormen bleven duidelijk zichtbaar. De industrie verdween, maar Leiden werd een centrum van dienstverlening. Nieuwe vormen van onderwijs kwamen naast de universiteit, die steeds nadrukkelijker aanwezig was. De kerk trad terug. Individuele keuzes bepaalden meer en meer het kerkelijke, sociale en culturele leven. Algemeen kiesrecht en democratisering leidden tot ander beleid.

Bedrijfsleden

De onderstaande bedrijven zijn bedrijfslid van de Historische Vereniging Oud Leiden. Heeft u ook een bedrijf met een warm Leids hart en met respect voor de Leidse geschiedenis? Dan is het ondersteunen van de Historische Vereniging Oud Leiden echt iets voor u. Neem contact op met promotie@oudleiden.nl en we vertellen u er alles over.

Bedrijfsleden

	Akerboom BV		Macropa BV
	Alrijne Zorggroep		Glas- en Schilderwerken Van Muiden BV
	Barthen Keuken Design Center		Primavera Pers
	Barthen Rioleringswerken BV		Zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid
	Stichting Beheer Begraafplaats Rhijnhof		Hoogheemraadschap van Rijnland
	Rijksmuseum Boerhaave		Tandartsenpraktijk Zoeterwoude singel
	De Brandmeester - Vergaderlocatie		De Ruyter de Wildt en De Vroom, advocaten
	Breedveste BV		Schulpen Schuim BV
	Buik en Van der Horst gerechtsdeurwaarders		Serviceflat Schouwenhove
	Burgy Klassiek Bouwen		Sociëteit Amicitia
	Grandcafé De Burcht		Boutique Hotel Steenhof Suites
	Van Cleef Holding		Teekens Karstens, advocaten en notarissen
	Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden		De Tuin van de Smit
	Du Prie bouw & ontwikkeling BV		Universiteit Leiden
	Stichting Het Eva van Hoogheveen-Hofje		Van der Valk Hotel Leiden
	De Gunst Juwelier		Museum Volkenkunde
	firma W.P Hartwijk en Zoon		Walburg Pers
	HBK fiscalisten_accountants_ expat consultants		Stichting Werk & Onderneming
	Stichting Hof Meermansburg		Stichting Zeven Leidse Hofjes
	Hooglandse kerk		Lek® makelaars en taxateurs
	Hoppezak Kledingverhuur		La Gro Geelkerken advocaten
			Prima Management

Contact:

info@oudleiden.nl

[Gegevens wijzigen](#) | [afmelden](#)